

PRESENTACIÓ

El sector àudio-visual ocupa un lloc cada dia més important en el debat sobre l'Europa moderna. No només per les seves conseqüències en la vida cultural i política europea, sinó per les implicacions econòmiques i socials que té, i per la seva influència en el desenvolupament general d'Europa. L'informe «Europa i la societat global de la informació», en el qual es recullen un seguit de recomanacions al Consell Europeu, s'obre amb la il·lustrativa afirmació que «la informació i les comunicacions estan generant una nova revolució industrial que ja pot considerar-se tan important i profunda com les seves predecessores»¹.

La importància del sector àudio-visual ja s'havia posat de manifest en els documents comunitaris sobre polítiques culturals i de comunicació els anys vuitanta, des de la publicació el 1984 del llibre verd *Televisió sense Fronteres*². Més recentment, els documents sobre desenvolupament i competitivitat i, molt concretament, el llibre blanc de la comissió *Creixement, competitivitat i ocupació. Reptes i pistes per entrar al segle XXI*³, han vingut a constatar l'ampliació dels àmbits d'incidència del sector àudio-visual fins arribar a referir-s'hi com un sector estratègic de la competitivitat i de l'ocupació.

De totes maneres, aquesta atenció pel sector àudio-visual ha ignorat, quasi sistemàticament, un dels nivells o espais de comunicació potencialment més importants de l'Europa del futur: les regions, les comunitats culturals, polítiques i lingüístiques més reduïdes.

Aquests espais de comunicació, que se situen entre la comunicació local i la comunicació dels estats-nació, encara que actualment tinguin un paper molt desigual en el panorama àudio-visual europeu, ocuparan en el futur un lloc molt destacat en el conjunt de sinergies i estratègies del sector àudio-visual.

D'altra banda, i al marge de les estratègies de centralització dels estats, que segueixen evidentment vigents, la necessitat de crear o d'estimular un «mercat comú o unificat» per al sector de la comunicació a Europa ha portat a prioritzar els programes de suport als nous espais comunicatius transeuropeus, especialment per a la televisió, i s'ha ignorat o menysvalorat la importància d'aquestes noves experiències regionals.

Sense negar la importància i la potencialitat d'aquest nou gran espai europeu, els diferents articles d'aquest monogràfic posen de manifest la necessitat de tenir també en consideració la importància del factor «diversitat», més enllà de la que constitueixen els diferents estats, no només en relació amb els aspectes culturals, polítics i lingüístics, sinó també en relació amb la potencialitat que aquesta diversitat pugui tenir per a la creació de mercats i per a la tan reclamada competitivitat de les indústries

¹ «Europa y la sociedad global de la información. Recomendaciones al Consejo Europeo». Brussel·les 1994. CD-84-290-ES-C.

² COM (84) 300, 24 de juny de 1984.

³ COM (93) 700 final, de 5 de desembre de 1993.

culturals europees. En les condicions de la comunicació moderna, amb la possibilitat d'utilització de xarxes de comunicació transnacionals (satèl·lits) però també de caràcter local (èter i cable), no s'hauria de perdre de vista que la diversitat, a més d'un valor cultural intrínsec, també pot arribar a ser un recurs per a la competitivitat. La diversitat no hauria de ser considerada únicament i necessàriament com una amenaça o una frangmentació del mercat àudio-visual europeu, sinó també com una oportunitat més per a aquest mercat.

Aquest monogràfic pretén ser un primer pas en la investigació comparada sobre els espais de comunicació a les regions d'Europa i presentar un nou estat de la qüestió. El lector hi trobarà la informació bàsica sobre la televisió a les regions de l'«Europa dels dotze» (prèvia, doncs, a la incorporació d'Àustria, Suècia i Finlàndia), i podrà conèixer amb més detall l'estat de la qüestió a cinc països seleccionats: Alemanya, Gran Bretanya, Itàlia, Espanya i Irlanda. El monogràfic es complementa amb una valoració de les actuacions i disposicions de la política europea del sector, i una interpretació sobre les funcions (culturals, polítiques, econòmiques, tecnològiques) que poden atribuir-se a aquestes televisions en el panorama de la comunicació del futur. Cal assenyalar que els articles que presentem aquí constitueixen una selecció del llibre *Decentralization in the Global Era. Television in the Regions, Nationalities and Small Countries of the European Union*, de l'editorial de Londres John Libbey, que es troba en fase d'edició. Aquest volum inclourà un informe per a cada un dels dotze estats de la Unió, com també els capítol d'anàlisi de la política àudio-visual europea i el d'anàlisi i valoració general. Hi remetem, doncs, els lectors que vulguin ampliar la informació sobre el tema.

Amb aquest monogràfic el lector coneixerà uns models de televisió regional ben diferents d'un estat a un altre. No només per les diferències geogràfiques, humanes i econòmiques entre els països, o per les diferències en la configuració dels estats respectius (centralista, regionalista, autonòmic, federal), sinó també per la diversitat dels diferents sistemes de televisió. Ens trobem davant d'un fenomen desigual, amb múltiples experiències incipients, però que, en general, experimenta un creixement generalitzat.

Aquesta obra, i també el llibre esmentat, són fruit del treball d'un grup d'investigació format per experts en comunicació de diferents universitats europees, reunits sota les sigles EURORETV (Europa, Regions, Televisió). Aquest grup fou creat amb la finalitat de promoure la investigació i la documentació sobre la televisió a les regions, les nacionalitats i als petits països europeus i tingué com a embrió un nucli inicial de treball creat pels departaments de Periodisme de les universitats Autònoma de Barcelona i del País Basc.

Els dotze informes estatals elaborats (dels quals, com hem indicat, aquí en presentem cinc) han estat realitzats a partir d'una pauta comuna, elaborada prèviament, encara que els autors s'han pres la necessària llibertat per adaptar els seus treballs a les realitats particulars i diverses dels seus països respectius: des de les experiències dels més centralitzats, fins a altres, com és el cas d'Espanya, on algunes regions i nacionalitats actuen en el camp de la televisió de forma més semblant a un petit estat que no pas a una regió.

Volem agrair la col·laboració que ens han brindat en la preparació d'aquest monogràfic els professors de les universitats del País Basc i Autònoma de Barcelona José

Antonio Mingolarra, José Vicente Idoyaga, Marcial Murciano, Manuel Parés i Maria Corominas. El nostre agraïment més sincer per a Marta Civil i Rosabel Argote pel seu excel·lent treball en les feines de coordinació documental, realitzades a Barcelona i a Bilbao, respectivament, i molt especialment a Bernat López per la coordinació general d'aquesta edició.

Finalment volem reconèixer l'estímul ofert pel qui va ser president de la Comissió de Política Regional del Parlament Europeu, Antoni Gutiérrez Díaz, i agrair-li la seva confiança en encarregar-nos l'organització d'una audiència pública al Parlament Europeu (Brussel·les, març de 1994) amb el títol *El paper de les televisions regionals*, en la qual vam presentar un informe sobre aquesta qüestió⁴. Volem agrair, en els mateixos termes, el suport i la confiança rebuda en tot moment per la Generalitat de Catalunya, a través del Centre d'Investigació de la Comunicació i del seu director, el senyor Wifredo Espina, i dels senyors Joan Maria Vallvé i Joaquim Llimona, del Comissionat per a Actuacions Exteriors.

Aquesta investigació és molt possible que mai no s'hauria realitzat si no hagués estat gràcies al finançament inicial concedit per la Dirección General de Investigación Científica y Técnica (DGICYT) del Ministerio de Educación espanyol, que en el seu programa de «Promoción General del Conocimiento» va aprovar el projecte d'investigació conjunt de les universitats Autònoma de Barcelona i del País Basc, que ha ajudat notablement a la realització d'aquesta obra.

Aquest treball, fruit d'aquest esforç col·lectiu, pretén ser un primer pas cap al desenvolupament d'una investigació que faciliti l'adopció de mesures per a la creació de nous espais àudio-visuals a Europa, d'uns espais que permetin el desenvolupament d'una identitat cultural europea, construïda sobre la voluntat de compartir una tradició i un ideari comuns, però també la diversitat dels seus valors i referents.

Miquel de Moragas i Carmelo Garitaonandía
Bellaterra-Bilbao, gener de 1995

⁴ «El papel de las televisiones regionales», Documents de Treball 1, 2, 3 i 4, PE 208.155. Brussel·les 1994. Edició en les nou llengües comunitàries.